

Jelentés

az Iparegyesület közgyűléséhez 1848.

Tiszelt Egyesület!

Éves jelentéseinkben főállásunk óla, nem igen volt kényszerűségünk akár tértelenség, akár siker-tövesztett munkálkodások miatt mentkeznünk. Már szokásá vált egyesületünket, mint való és jelentékeny eredmények tényezőjét, emlegetni. 'S valóban isten áldása volt eddig törekvéseinken. 'S az évenkénti közgyűléseknek, az egyetemes katonák megalégedését, méltótyúsáit arattuk mindig egyesületünk számára!

Mint csak megindított 's előkészített, de aztán félbeszakadt vagy éppen tervben maradt kezdeményekről és eszmékről lehet jelentést tennünk.

Nem, mintha hanyagságról vádoltatnánk magunkat, vagy vádolhatni félhetnénk, mert hiszen éppen az, hogy terveink voltak, hogy kezdésnek megindultak, mutatja: hogy hatni akartunk, ha mi fogtunk, ha az idők és események nagyszerűsége mellett, kisebb hatáskörünk el nem veszi színhelyét.

Az idők teljessége oly tökélyvel léptette előre az eszmék hatalmát, miszerint ennek rohamában erővel és sikerrel határozni csak nagy ügyülségeknek és országos testeknek volt lehetséges. — a' kisebb, bár létszámú erőknak szerényen vagy megtörpölve, de vissza kellett vonulniuk, visszalököttnök.

Mi az elvonulást vádoltuk, — óhajtra, hogy minden napjaink ismét elővetkezzenek, megkímélt erővel lépessünk ki rendeltetésünk pályájára megint!

Illy szempontból körük jelentésünket véteint.

Az ismeretterjesztés körében:

Megindítottuk ismét az előadásokat a' természet- és erőtanból, meg a' természet-leírásból, a' matematikából és mérlemből, — a' németajkunk számára adtuk magyar nyelvű oktatást; — a' rajz tanítást az építészeti elméletnek és számtani előkészületeknek tanításával helyeztük kapcsolatba; — mester-ismasokat és mesterszolgányokat részvettünk oktatásban, — 's mindezt nem rendszeres iskolai módokban, hanem úgy, mikint azt a' gyakorlati élet igényel engedik meg és javasolják, nem iskolai növendék sereg, hanem munkás osztálybeli hallgatóság irányában.

A' vegyészeti rendszeres cursust nem lehet nyitnunk. Volt előadók, Nendwich ur, mint kivézetett ipartanodai oktató, utazásra küldték 's így elhagyni

kényszerült tanszékeket, mellynek jó hírel ő alapította meg. Kelle tehát más oktatót választanunk. Csődös hírdettünk főállású szabályaink szerint. Ennek és az ezt követelt választásnak eredménye volt, hogy dr. Gerenday József urat volt szerencsénk tanszékeink számára megnyerni. A' megválasztottat felszólítottuk: menne ő is ki a' külföldre, megismerkedni ott a' vegytannak iparos ezélokra szokásos előadási módjával, szükségével, megismerkedni a' vegyészeti iparágak és gyártás előmeuttele- és igényeivel. — Azt reméltük tiszelt Egyesület, hogy ez utaztatásról névbe megnyerendjük a' közgyűlési helyeslést. Mert már az imént egyköt szóval kifejezett ezélla a' kiküldetésnek, igazolja azt. Ajánlatu pedig azon körülmény is, miszerint az ipartanodai kivézetett oktató urak is, ki valának küldetve, 's így a' mi választott oktatónk is mintegy igényelheté, hogy gondoskodjunk módokról, miszerint képességét, készségét és ismeretét az utazás, a' világlátás kincsével gazdagíthassa annál inkább, mint mi hazánk eddig, sem utazó-tudászatokban, sem nagyobbzerű vegyészeti gyártelepeken nem volt képes megadni a' szakemberek azon gyakorlatosságát, melly az iparosság körében oly nagy förtéket. Aláírást nyitottunk és sikerült szándékunkat valószínű annyiban, hogy Gerenday ur kiindulhatott a' külföldre. — de, — és itt már egyik esete annak, hogy az újabb források mikint ütöltek el ezéllatást, a' politikai forrongások a' német földön elhallgatatták a' tanításokat, és Gerenday ur, minitán híjában kísérlette meg, találni valahol mégis esendes tanhelyet, kényszerült haza jöni.

Míg azonban ő kin volt, gondoskodtunk róla, hogy hallgatóságunk vegyészeti előadások nélkül ne szűkölködjék. Főkértük, és ügyszeretettől meg is nyertük Paner Sándor urat, hogy elhatározta némelly vegytani tárgyakat apróbb lecke-folyamokban adni elő. Szives is volt megindítani előadásait, — de a' martiusi napok őt is megfosztották hallgatóinak figyelmétől.

Igy történt többi tanszékeink körül is, egyikét kivézetett. Előbb magok a' tanintézetek is megszűntették a' tanítást, — 's később, noha nekik kötelezett hallgatózáguk volt, csak kevesse sikerült az ifjúságot a' tudományokhoz visszahívhatni úgy, hogy jóval korább időben kelle a' rendszeren szokotná szünetet léptetnük be.

A' mi tanszékeinknek nincsen kötelezett közönsége. Ez csak úgy és akkor jó, ha nem háborgó kedélyt nyit hat az ismereteknek. Zajongó környületekben leledt, tán kerüli a' tanítás esőndét. — A' mechanica, — a' természet-leírati, az építészeti sőt a' rajzolás is elvesz tetto tanítóit, — annál inkább, mert azon osztály, melyre előadásaink leginkább számítanak, az iparosság fiatal sága, azon hiedelemben, hogy ha hajall, hogy ha kívá natsát önmaga nem szorgalmazza. Állapotait a' nagy for dulatok érintetlenül, javítatlanul hagyandják, kéretme zésekbe és gyűléskedésekbe hanyatlott, nem hagyván magának sem időt sem nyugalmat ismeretek szerzéséhez.

Csak a' magyar nyelvi oktatás és a' mester-is kola nem szakadtak meg hosszabb időre. Ezek folytattattak. Tovább ugyan intézkedéseket, hogy a' többi előá dások is meginduljanak a' körülmények némi eszllapm tával. De nagy részben hasztalan. Nem is erőltettük. Hallgatóságunk igen nagy része a' baza védelmének vérmérszjére állott ki, vörrel köszön ottani a' zavarok tűzét, mely e' hónapok táthatarát iszonyu veszélyesen gyulasztá föl.

Csak a' rajzolás indult meg győben, kevés tanuló val. A' többi előadásoknak nyugtat kelle hagyunk, még más okokból is. Természet- 's orvosi előadónk, Gelsenel ur ugyanis, meleg hérvel fogadta a' hívó haza intését és ment, ha kell öltét áldozni a' veszélyeztet közanya ért. — Vegytani előadásaink pedig, vegyszerláruak föl szereltetésének bínya mellett, ugy is házagosnak fogtak leant csak.

Readvüli előadás is fogott leant környükben. T. Lich tenstein György emók-tanár, szép tudomány á hól egyelint óhajtotta a' dnt. — Szívesen nyitottuk volna meg tantermelketek számára, de a' martusi körülmények elrontak minden kedélyt az emlékezet hátrame rengésénél, 's csak a' jövőre sejtelmével és aggá gával töltökezert el minden kobot.

Az előadásaink felől szóló e' cikkölöl meg nem vál hatunk a' nélkül, hogy ne értesítsük a' tisztelt közgyű lést, miképen oktatóink között, még kettőn rándultak ki 1847-nek vége felő a' külföldre. Virnau ur, természet-leírati ismeretait gazdagítandó, Bécsen ke resztül Szejerszág vidékeit járta 's a' grézi gyűlte ményeket szemléltö meg, azután pedig Dalmáciát a' Drá ván és Dunántúli kerületeket látogatta meg saját költő ségen, nem csekély áldozatot huzva ez által nemes művü gyának, és azon rendelkezésnek, melyre egyesületünköl fogadta el a' meghívást. Továbbá Glembay ur Bécsbe rándult föl megtekinteni ott a' rajziskolákat, azokuak fölszerelését és tanítási rendét. Saját rajziskolánk tu kintelésben örvendünk kellyén e' körülménynek. Nem mulaszthatjuk el, hogy a' tisztelt közgyűléstől móltány lást ne kérjük Karácsony Guidó ur számára, ki saját költőségén adott Glembay urnak alkalmat, hogy ama Ris utat megtehesse.

Ántérünk gyűjteményeink ügyére.

Ezeknek gyarapítását egy és más módon sikerült eszközölnünk 's eszközölve látunk.

A' vegyészeti szeriárca 150 forint körül adunk ki, megkezdve így a' fölszerelést, melyet azonban még folytatni kellend, hogy a' vegyészeti előadásokat a' szük séglett kisértelékkel lehessen adatnunk.

Physiocal szeriárunk készletét 100 néhány forintig gyarapítottuk, ugy annyira, hogy szakértők kijé lentése szorint, ezen gyűjteményünk már megtehetősen gazdag. Itt áldandót is kapunk, pénziárnokunk Hutkay ur egy becses göröselvel kedveskedvén.

A' természetiek gyűjteményre is tetemesen kötöttünk, üveg-edényeket és szokrényeket készíttvén bele.

E' gyűjteményt hazafut szíveséghöl lállak gyarapodni.

Maga Virnau ur néhány madárbört és 100-nál több növényi ajándékozott.

Skoftz tanár szíves 100 növényvel kedveskedett.

Dr. Schutek Sándor ur Amerikába költözöködött hazánkba 10 madárbört küldött.

's miszerint gyűjteményünk rendezve legyen: Virnau urat e' nyáron a' fűvészi előadások tartásától fölmentettük, 's fölkerültük, hogy a' rendezéssel foglalkod jék, 's azt valóban nagy előhaladással folytattá már eddig is.

Technológiai gyűjteményünk lassankint szinte szaporodék, 's különösen kell kiemelnünk Petz, málnapalaki washámoros urnak ajándékát, melyet Rom baner Tivadár ur eszközléséből voltunk szerencsekések megnyeröl. Egy magyarul készült földgolyó az, öly dí monstóban, mint még a' magyar iródalom nem bír.

Építészeti gyűjteménye zést is kezdtünk, ohajtra, hogy építészaink azon előtt birhassák mindazon építészeti anyagokat, mikkel hazánk földé kitalozók. Sokat kapunk is, és téglákól és fákól már van annyiuk, hogy kezdenek mondhasnuk: hanem hogy már eddig is nagyobb teljességre nem viltettük, csak hazánk mostani mozgalmos állapotát akadályozzák, — mert hogy különben az általunk fölszólított vidéki egybarátok e' részben teljes szíveséghöl elősegítettek volna, nincsen semmi kötsügnök.

Rajzgyűjteményünk Rezeredy urnak egy becses ajándékával Spolartnak „Versuch über das Kostum" ezimű munkáiával szaporodott. 's a' pénziár költőségén is számos rajzpéldányokat szeresztünk.

Rajzműkiállítás tartottunk tavál Ismét. Mi eredményöl, a' közönség még emlékezel fog az e' tárgyban megjelent hirdetesekből, 's a' nem régiben tartott díjosztási ünnepröl.

Az ismeretterjesztési eszközök között, felfőbra tunktól megvált könyvszerültünk. Tapasztalván, hogy tisztán technikai tartalom folyóiratöl, áldozat nélkül föl nem tarthatunk, — az újabb sajtótörvények értelmében pedig ahhoz, hogy politikai tartalom folyóiratöl adjunk, canito levén sz késéges, mely némolly lehetőségek kö zött veszélyeztetve is lehet, — arra vögöl, hogy egye sületünk politikai tartalom lappal veszélyeztessé értéköl, most midőn magyar lap kiadása többé idegen kormány engedélyétöl nem függ, semmi szükség nem levén, a' Hetilap folytatásával felfogtunk, jobb időkre, midőn t. i. áldozatra is erénk lezen, tartva föl, hogy a' tech nikának magyar organumöl alapítsunk.

Az ismeretterjesztésnek e' helyöl egy más módját volt szerencsénk szép sikerrel 's még kecségtölbb jö vendövel megindítani. Értjük a' szakosztályi társ sálgásokat.

Tavál az év végével, és a' mostaninak elejével két szakosztályunkat, az erözötti és a' természet 's vegytani restauráltuk, 's e' háztuljítással sikerült azon szellemet is fölébresztelnünk, melyben szakosztályainkat működve látni öly régi 's meleg óhajtsunk volt.

Arenstein ipartanodal tanár ur választatván meg az egyik szakosztály elölkeöl: lelkes gondossága és utánajárásának köszönhetjük leginkább, hogy társalko dásainköl előadókat, előadési tárgyakat és közönséget nyertünk. Ez évnek első harmadfél havában valóban győnyörüséghöl vált már e' társalgásokban részt venni.

Tudományos és iparos szakfelelősek nagy számban jelen-
tek meg, s gondoskodva volt, hogy minden társalgást
estvén érdekes előadás, érdeklő mutatóanyag volt legyen.
Különsen Stadler egyetemi tanár urnak igen sok élvezet-
es estről kelle köszönnünk, ki logikai előadásaival
népszerűvé tudta tenni az e' részbenl tudnivalókat.

Azonban, eljötték a' politikai forrongások, és híjáb-
ban vala többé hirdetemünk ily üléseket, az elmék más-
sal valának elfoglalva.

Szakosztályaink művizsgálatokkal is foglal-
kodtak. Bérezny burgonya-üzletét, egy a' 16-dik század-
ban készített műőrt, Kiss Jánosnak egy új gépét stb.
vizsgálták meg, s adának irántok szakvéleményeket.

Ki kell itt emelnünk Nagy Istvèrek mozdonyának
megvizsgálásánál ennek a' közönséggel lett megismer-
tetését. — Gyönyörű lévén a' készítmény, s készítőik
érdemeseknek ítéltevéa, hogy a' közönséggel megis-
meressenek: egy társalgást rendeznek, s a' ily közönsé-
get vala szerencsének egybegyűjtendők, melyet e' terem-
be nem fogadhatott. — Jóléhi, hogy mi érdek van a' ma-
gyar közönség kehalében a' technicának saját honfátuk
közötti fejlődése és eszközléséi iránt. Utmutatás volt az
nekünk, hogy minden előadandó alkalmat megragadjunk
az érdeklődés nemese és fejlesztő táplálása körül.

Látni mérőztanak az eddigiekből, mikint ismeret-
terjesztési törekvéseink mindig gyakorlatias nemcsak
szellemben, hanem eszközlésekkel is voltak kapcsolat-
ban. Igyekeztünk ez elvél az ez idén kiűtközött egy
különös alkalmattal megint új vállalkozásokkal szándé-
koztuk valósítani.

Ez időnre Pestre volt kütűve a' magyar or. és ter-
mészetvizsgálók gyűlése. És mi azt gondolók, mikint
előbbre ezélszeren leszen hazánk természet kincseit együtt
és egyszerre állítani azonn előbe hazánk természet tudomá-
nyát felbontatának azon föltűntéssal, hogy kivált az
sajátosságaira ügyelmezessen eredeti termékeinknek. Nők
ezeket az iparoság előtt tethetik ajánlatosakká és szük-
ségessékké. Ezen egyik ezél mellett még egy másikat
fogunk elérni: azt t. i. hogy iparosainkkal is meg fog-
juk természet kincseinket ismertetni, miszerint indítat-
nák ezután, hol és minek miségben találhatók azok ha-
zánkban.

E' azéltől országos értékek kiállítását
(Landes-Produkten-Anstellung) tervezük. A' gaz-
dasági egyesületet közremunkálásra szólítottuk fel.
Ez elismerve a' ezél jelentőségét, szívesen járult in-
dítványunkhoz. És már e' két egyesület küldöttel osz-
tályozták a' termékeket, hogy azoknak beszerzése kö-
rül, mindegyik a' maga körében hathasson: midőn Pá-
risból megindult a' politikai rengés, mely minden mun-
kálódás alól elvonta a' szilárd alapot.

A' tudományos férnak gyűléseztének ohajtottuk
továbbá Pestnek és vidékének teljes statis-
ticai leírását megszerezni. És már populációs-
tikai, természeti, iparügyi kérdés-pontjaink szerkeszté-
yük valának, már nyomtatás alá fogtuk bocsátani, —
már a' felszólító levelek készitve és átírva voltak,
már szerkesztettük az albizottmányokat, melyek a'
helybeli gyárakat, a' helyszínen körülményesen és
szakértőlog leírják, melyek az illető tulajdonosokkal
és igazgatókkal értekezésbe lépjenek az iránt, hogy a'
indások itt léte alkalmával valamely novezetesebb
technikai eszközlést rendezzenek stb. — midőn mind
ezek az előkészületek a' politikai mozgalmak sorában
előrvényeztettek.

Tervünk volt a' tavali közgyűlés által rendszer-
ezett országos rajzműkiállítását szinte ez

alkalmattal rendeznünk. A' helybeli rajzoktatók, festő-
szek és építészek teljes készségű közremunkálásával
disekthetünk e' kiállítás tervezésénél, — azonban va-
lamint ebben, úgy a' mesterműs-művek kiál-
lításának előkészítésében is meg levünk akasztva a'
politikai szabadság és socialis állapotok mostani forta-
dalmá által.

Sajnáljuk, hogy e' mindannyi practikai eszközlések
teljes kivitelé s azon gyűmölösztetés, melyet azok
ígérkeztek, nem állott hatalmunkban. Azonban van az
előmunkálatainkban részünkre egy vizasztalás, és az e-
gyesület részére egy nyereség. Mert mi megnyugvá-
sunkkal találjuk abban, miképen nem rajtuk mult, mi-
szerint ez évben is üdrös eredményeket mutathatunk
volna föl, — és hisszük, hogy ez eszméinket, ez elő-
dolgozásainkat azok, kik utánnuk leszenek az egyesület
ügyének vezérlésével megbízva, nem csekély haszon-
nal fogják munkálódásainkukál alkalmazhatni.

Következnek, hogy javaslatokat adjunk a' jövő
évi munkaterv iránt. De ezt teennük részint alig
lehet lehetőségünk, részint általában, atig lehetőséges.

Minkünk beláti az időnk: — nekünk vissza kell
lépnünk az ügyviteltől s az errei befolyástól, mert
küldetésünk 3 óre kilelt. Kik utánnuk következendé-
nek: hadd vegyék a' tért minden elfoglaltság nélkül át,
ne hátrózza körül őket az előadók modora, nézet sa-
játság; töljők meg magok a' leendő szükségét, a' te-
hetők alátartosságát s a' lehetőségek módját.

Különsen is, úgy láts ik egyesületünkre új idő-
szak vár, melynek kifejlődését és hivatását ki hatá-
rozhatná meg előre?

Az ipar és pénzügyek miniszterei, mind kellen a-
jánlatára méltaták egyesületünket, s 5000 frt óvi se-
gítséget indítványoztak számúra.

Ha az országgyűlés e' segédetmet megadja: úgy
ez egyesület tekintélyben és pénzereben ~~szükségesen~~
fokozva, hathatós tényezőként tekinthet majd azéltől a'
hazai ipar varlagain és segíthet itt a' pangás ellen,
kezdhet ott új törést, hol eddig csak vadon volt, foly-
lathat ott, hol talán még megakadó kezdemény sluytók,
vagy disztó haladás tőr előre.

És a' mint ohajtjuk, úgy bizton reménylők, hogy
az országgyűlés, több tekintetekenél fogva arra enged-
dendi határozattal magát, hogy az indítványozott se-
gédetmet megszavazza!

Ugyanis sok még a' status tartozása, tisztelt köz-
gyűlés! azon iparosaink irányában, kiket minden tu-
dományos és szakismeretek nélkül engedett az ipar mű-
helyelbe lépni, miszerint, ha a' letkesség ritka elhatá-
rozásával öntanulás által nem segítenek magukon, csak-
nem holt gépek gynnant kényazerűnek az őskörül ma-
radt szűkkörű fogáskák szerint dolgozni. — Szép és
időzserű kötelességet teljesít ugyan a' status, ha az
iparos ifjuság rendes iskolatartása fölül gondoskodik,
ipartanodákat s műegyetemet állít stb. — Azonban,
nem kételkedünk állítatni, hogy az iparosztály emberei
iránt evrel még nem róta le tartozását. Még gondotko-
nda kell arról, hogy a' már nem iskolázható iparosok
indvágját is felkölise, öntanulásra ébressze, ebben irá-
nyozza, nekik tudományos tanácsokat osztogasson, mi-
ket műhelyekben azonnal alkalmazhassanak, — az
újabb tudományos elveken alapuló tanítványokkal, leg-
alább gyakorlatilag megismeresse stb. — s mind ezt
olgy népszerű előadások rendszerével eszközöl-
het, minőket mi kezdtünk és jó sikerrel, mert sok
iparos részvétel mellett folytattuk s melyet továbbra is
folytatatni annál szükségesebbnek itélünk, minél is-

kább kellene különben aggodnunk a' mostani iparüzök készületlensége miatt azoknak ellenében, kik most tudományos nevelést nyerve, hasonlíthatatlanul jobb fegyverekkel fognak egynehány év múlva a' versenyőrré lépni.

Ne higye tehát senki, miképen azon oktatással, melytől az iparos fiatalságunk számára megindították, a' mi népszerű előadásaink főbb elemeiké tételessen, vagy hogy a' kellő egybe foglalhatassá. Nem fogja senki a' műhelyek megélemedést gyakorlóit az iskola teremébe visszavezetni. Tapasztalásunk van, hogy a' népszerű előadások teremében igen is szívesen ellátják magok mellett a' gyermek-társát, de meg vagyunk győződve, társ-gyermekeknek félőnek tekintetni, ha iskolába a' gyermek-helyre mennének el.

A' status tehát saját leendőinek terovóját tekinteni beunk a' népszerű előadásokra nézve, s már ez is elég fontos tudok, hogy az országgyűlés általa vezéreltesse magát, midőn a' tisztelt minisztereknek ráuk vonatkozó indítványát tárgyalandja.

'S az még nem egyetlen tudok, miért az országgyűlés is érdemesnek találja egyesületünket pártfogásra!

Erővel ellátva, a' mi legtermészetesebb hivatásunk leszen, folyóiratilag és kisebb nyomtatványokban terjesztett a' technika magyar tanításait 's a' magyar iparállapotok józan felszólalásait.

Erővel ellátva, mi fogunk nyithatni a' szegényebb iparosok számára olvasó teremeket a' városnak több részeiben, az országnak több városában stb. — Fogjuk terjeszthetni kívánt azon folyóiratokat, mik költődön a' legújabb műtárgyakat hozzák az iparüzletek mindennemű ágáiban.

Erővel ellátva, gyűjteményeinket fogjuk gyarapítani: mi nagy előny és ezütség azokat műtárgyaink Árcstein utának ide 's alá mellékelv rüvítke jegyzetelől meglátni.

Erővel ellátva, mi legkönnyebben fogjuk rajz és mesterséges műkiállításokkal ellenőrizhetni, irányozni, sőt ébresztetni a' technikai gyakorlati hasznosítót házában. Sőt

Erővel ellátva, mintaműhelyek kiállításával fogjuk nemeshetni és tudományosítani (hogy így fejezzük ki ez eszmét) a' technika gyakorlati tanításait.

Erővel ellátva, időszakos és folytonos iparműkiállítások által, mi fogunk legalkalmasabban hathatni iparunk közismertetésére népszerűsítésére. Mi fogjuk legelőszóvalban összeállíthatni iparműveink ama sokrétűt, mik a' nemzetet büszke büntetésre ébresztik iparos örömeinek egyrésztől, és irányozó útmutatók szolgálnak másrésztől kismerni a' ládayokat, kitannit a' segédtelek módjait.

Erővel ellátva, mi fogunk alakíthatni 's műtárgyi tegezéselőzörében olly szaktestületet, mik az iparos eszközösekben bírák, tanácsadók teendjenek.

Erővel ellátva, mi fogjuk egybegyűjthetni legrendszeresebben az iparágak különböző képviselőit, miszerint javaslataikat, panaszokat, rendezett tárgyalásokon átszűrve, az egyes kis érdekesek lemarától megszabadítva, — az országos közérdek szempontjából kivívva terjeszthessük az országos közvélemény elébe 's a' kormány intézkedése alá.

Erővel ellátva, mi fogjuk az iparosság tudományos homályainak, 's technikai nézagatnak fűderítését, kiűlését pátyakérdésekkel, pátyadijakkal eszközöské vehetni.

Erővel ellátva, a' hazának iparstatisticát leírásával mi fogjuk azon haszonnal intézhetni, mely csak akkor nagy, ha e' leírásokat szakfőri a' helyszínen eszközösketi. — 'sat.

Meg vagyunk győződve, hogy a' sok leendőnek és tehetségnek további fejlesztése nélkül is, kik nemcsak beláthatja, mint lakóit sejtik is azon eredményeket, miket a' status-tekintélyvel, status-segedelemmel létepett egyesületi erők teremthetnek.

Azért ismételve fejezzük ki azon reményünket, hogy az országgyűlés nem fogja elutasítani a' képeségeinket helyesen becsült miniszter uraknak ajánló indítványát.

'S ha ez meglőriéndik, meglőmondjuk: egyesületünk hatásának feltehető gyümölcsöző időszak fog felhasadni.

Még ellenben nem tölthetjük, ha az országgyűlés e' pártfogást megtagadná, egy alkalmasint roppant esőket fogna szenvedni egyesületünk.

Ha minesen erőjében valamely egyesületnek lépést menni választott hatásköröknek minden, legalább legtöbb igényével: egy természetesen el kell vesznie, mert a' haladás tolszárnyalva őt, vagy előli, vagy ha fölmarad, muzeum régiségűt engedni tengődni csak.

Ha minesen erőjében még újabb eszközöskésekkel bővíteni te a' közrészvétet: úgy ne is utasítsatok a' közrészvételhez, mert ez a' fontos tényezők közül csak azt követeli, mely maga meg előli, küldőben, ha a' meglővőnek erre erejük minesen, újat teremni magának 's kegyeli de csak addig, míg szeszélye ismét újat állít elő, a' mikor amest csak saját lábán hagyja járni. — A' közrészvét csak anyai, mely gyermekét addig ápolja, míg tehetlenek önmagokkal, szárnyra ketyeszi az erőre kapottakat, de ezennel csak igényekkel új a' helyett, hogy létepett is. —

Mondjuk: egyesületünk országosan nem segítelve, könnyen áldozatul esendik az iparhatadó szaraválásnak, melyet követni, sőt előzni, a' várakozásnak, melyet az addigi szokás szerint kielégíteni erővel nem bírand, — 's az ország 's az ipar vesztend egy olly tényező, melynek addig törekvésait mindannyiszor megtapselni volt öröme, melynek gyümölcseit újabb és újabb virágzásban érezte élvezni.

Azonban bígyjuk, hogy a' reménynek és aggasznak ezen szavait az országgyűlés kérelemnek veendi, melyet teljesítve, iparos haladásunknak nagy emeltyüt biztosítand, — eltasítva egy siker szokott előharczósá vesztendü talán.

Mind az azonban nem levén megjósolható: ajánljuk a' tisztelt közgyűlésnek, hogy bízza meg újabb választandó igazgatóságát, hogy a' kifejlendő körülmények szerint készítesse meg munkatervét, indítsa meg az eszközöskét.

Most pedig fogadja vissza tőlünk a' hatalmat, melylyel 3 év előli meghízott, ruházza azt szerencsésbeke, mint mi valánk, kik szabadság-korlátozott körülmények között 's kicsinyke erővel valánk küzdeni, könytelenek. Kőll Pesten aug. 25-ön 1848.

Az igazgató választmány.

Nyomatott a' m. kir. egyetemi nyomdában.

21. 03. 32. 728.